

ТЕМА: ЛЮБИТИ ДИТИНУ – ТЕЖ МИСТЕЦТВО.

МЕТА: розглянути основні принципи сімейного виховання, поділитися один з одним методами сімейного виховання; розібратися в недоліках сімейного виховання і намагатися викоренити їх.

ТИП ЗАНЯТТЯ: всеобуч для батьків.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент.

II. Мотивація.

III. Основна частина.

ПЛАН

1. Принципи сімейного виховання.
2. Використання методів виховання в сім'ї:
 - 2.1. Кодекс умов життя дитини.
 - 2.2. Правила гуманного ставлення до дитини.
 - 2.3. Приклади виховних ситуацій в сім'ї.
3. Причини недоліків у сімейному вихованні.
4. Тест «Які ви батьки?»

IV. Підсумок проведеної роботи.

***Епіграф:** «...виховання являє собою ніщо інше як спеціально організовану, міжособистісну взаємодію дорослих з дітьми й дітей між собою»*

Я.А.Коменський

Хід заняття.

I. Організаційний момент.

Вступне слово.

Процес формування і розвиток особистості починається з моменту народження дитини. Тому особливо велике значення сім'ї, яка є одночасно і середовищем дитини, і першим вихователем, і виконує функції відтворення населення, передачі духовного багатства, культурних традицій народу, сім'ї. Сім'я багато в чому передбачає те, якою стане людина в майбутньому. Саме сім'я закладає фундамент розвитку нахилів, здібностей дитини, формування її моральних якостей, здоров'я і т. ін.. Саме через сім'ю дитина опановує норми людських стосунків, засвоює моральні відносини.

Сім'я відіграє особливо велику роль у вихованні особистості. Але під час виховання у батьків виникає безліч труднощів головним чином через те, що виховувати доводиться без потрібної психологічної підготовки.

II. Мотивація.

Сім'я для дитини є середовищем, у якому формується її особистість. Залежно від атмосфери в сім'ї, характеру родинних стосунків, освітнього рівня, професії батьків, їх життєвого досвіду, знання педагогіки сімейного виховання розвиваються ті чи інші якості дитини. Саме у сім'ї формується сприймання дітьми людей, навколишньої дійсності, самих себе, досвіду сімейного життя, ставлення до неї як найважливішою духовної цінності, здійснюється виховання.

Методи сімейного виховання повинні справляти вплив на всі сфери життєдіяльності дитини. Через це необхідне розумне використання різних

прийомів переконання, заохочення, але істотне місце організації діяльності, що сприяють формуванню умінь та навичок моральної поведінки.

Ефективність виховної діяльності в сім'ї визначається низкою загальних педагогічних умов: глибоке і всебічне знання своїх дітей, особистий приклад батьків, їх авторитет; організація спільної діяльності, вільного часу, спілкування з дітьми і єдність вимог членів сім'ї, сім'ї і школи, оволодіння батьками педагогічною культурою.

І тому ми зібралися сьогодні, щоб провести всеобуч із педагогіки.

III. Основна частина.

1. Принципи сімейного виховання.

У 1987 році «Учительська газета» проводила конкурс – сформулювати сім правил - принципів сімейного виховання. Переможцем стала мати п'ятьох дітей. Вона назвала такі принципи:

1. Рівноправність. Діти – мої однокласники. Нам добре разом і погано разом.
2. Ніяких змагань. Так, я знаю, що відчуває переможець – душевне піднесення, а що відчуває переможений?...
3. Ніяких покарань. Обговорити і забути – так будемо боротися з поганим... Зрозуміти і пробачити – ось так ми будемо вирощувати добре.
4. Всі свята загальні.
5. «Відкрита педагогіка». Говорять, що діти люблять, щоб їх виховували «непомітно», ніби сім'я – сцена театру і можна талановито удавати...
6. «Мій дім – моя фортеця», вірніше «наш дім – наша фортеця». Теплий дім, куди можна запросити друзів, принести бездомне кошеня...
7. Мої діти хороші, моя дитина взяла без дозволу, але вона не злодій; одержав двійку, але не тупиця.

Обговорення. Складення своїх принципів виховання в сім'ї.

2. Використання методів виховання в сім'ї.

Під методом родинного виховання М.Г.Стельмахович розуміє «способи, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований педагогічний вплив батьків на свідомість і поведінку дітей, на формування в них благородних якостей, на збагачення їх життєвим досвідом».

Методи виховання в сім'ї.

1. Вплив на дитину індивідуальний, враховує конкретні вчинки і дії дитини.
2. Вибір методів виховання залежить від індивідуальності батьків.
3. Використання методів виховання залежить від мети, яку ставлять перед собою батьки.

Одні хочуть виховати слухняність, тому їх дії спрямовані на те, щоб дитина менше міркувала, а лише виконувала вимоги дорослих. Інші вчать своїх дітей думати самостійно, виявляти ініціативу.

2.1. Кодекс умов життя дитини.

Та використовуючи ті чи інші методи виховання, шановні батьки, не забувайте, щоб особистість володіла своїми потребами, почуттями, потрібно створювати позитивно насичене середовище.

Не забувайте своєрідний кодекс умов життя дитини:

- якщо діти живуть в умовах постійної критики, вони вчаться засуджувати;
- якщо діти живуть в умовах ворожнечі, вони вчаться насильству;
- якщо дитину постійно висміювати, вона вчиться зневажати себе;
- якщо дитину постійно соромлять, вона навчається відчувати постійну провину;
- якщо дітей підтримують, вони навчаються впевненості в собі;
- якщо дітей схвалюють, вони навчаються самоповаги;
- якщо діти живуть в умовах справедливості, вони навчаються бути справедливими;
- якщо діти живуть у безпеці, вони навчаються довіряти;
- якщо діти живуть з визнанням, вони навчаються дружелюбності; вони навчаються знаходити любов на землі.

2.2. Правила гуманного ставлення до дитини.

1. Починайте з похвали і щирого визнання талантів дитини.
2. Звертаючи увагу на помилки дітей, робіть це у не прямій формі.
3. Перш ніж критикувати дитину, скажіть про свої власні помилки.
4. Ставте запитання, замість того, щоб віддавати накази.
5. Хваліть дитину за кожен навіть скромний успіх і будьте при цьому «щирі у своєму визнанні і більш щедрі на похвалу».
6. Користуйтеся заохоченням. Зробіть так, щоб недолік, який ви хочете в дитині виправити, виглядав легко поправним, а справа, якою ви хочете її зацікавити, такою, що легко вирішується.
7. Робіть так, щоб дитині було приємно виконувати те, що ви хочете.

Саме любов, повага батьків і друзів дитини до самої дитини ведуть до усвідомлення своєї особистості. Адже, як сказав Уільям Глассер, «... кардинальною необхідністю дитини є необхідність усвідомити себе особистістю, тобто бути впевненим у повазі з боку оточуючих, а також у власній значимості і позитивній оцінці в її очах».

2.3. Приклади виховних ситуацій в сім'ї.

Ситуація 1.

Матір з великими труднощами привчала чотирирічну доньку класти речі на місце. Вони жили в невеликій квартирі вчотирьох, молодшій дитині було 14 місяців. За порадою консультативного центру, який займається питаннями сім'ї і сімейного виховання, батьки вирішили провести цікавий експеримент.

Як завжди, дівчинка залишила на підлозі свою піжаму і розкидала по всій кімнаті свої іграшки. Опівдні мати запитала: «Чи не хочеш прибрати свої речі?» - «Ні», - була відповідь дочки. – «А тобі не хотілося б провести день і нічого після себе не прибирати». – «Звичайно», - сказала дочка, стиснувши плечима.

Цілий день мати залишала де попало все, до чого доторкувалась. Як звичайно, вона розмовляла і гралася з дітьми, запропонувала разом передивитися гардероб дочки, чи не потребує що ремонту. Дівчинка погодилася і разом взялися до роботи. Але весь одяг залишився на ліжку. Речі брата, його іграшки і пляшечки валялися де попало.

Коли прийшов батько, в квартирі панував повний хаос. Він кинув пальто на колицу для ляльок, скинув черевики, ... і, як завжди, став гратися з дітьми.

Він поводив себе так, ніби нічого особливого не відбувається. Доки підігрівався обід, мати нагодувала сина. Стіл був завалений малюнками, олівцями, папером так, що ставити їжу було нікуди. А потім мама прийшла у вітальню і стала читати журнал. «А як що до обіду?» - запитав через деякий час батько. – «Обід готовий». – «Ну то що, сядемо їсти?» - «Не можна, - відповіла мати з - за журналу. – Нікуди ставити тарілки». Батько сів читати газету. «Мамо, я хочу їсти», - сказала дівчинка. – «Я теж», - відповіла мати. Дочка замислилась: як бути у такій ситуації? Деякий час вона ногою розпихувала свої кубики, тоді пішла до кухні. Батьки продовжували читати, впевнено знаючи, що дочка прибирає із столу. Незабаром вона повернулася і тихо сказала: «Мамо, тепер можна накривати на стіл». Коли підійшов час лягати спати, дівчинка не знайшла свою піжаму. «Дуже шкода, що ти не можеш її знайти». – «А як же я ляжу спати, на ліжку таке безладдя?» - запитала дочка. «Так, спати незручно, чи не правда?» - «Мамо, я так не хочу!» - розплакалась дочка. – «Що ж нам у цьому випадку робити?» - «Я вважаю, що краще нам разом прибрати все на місце», - відповіла дівчинка.

Обговорення ситуації.

Присутні наводять приклади ситуацій із свого життя.

3. Причини недоліків у сімейному вихованні.

У різних сім'ях різний стиль стосунків між батьками і їх дітьми: авторитарний, ліберальний, демократичний.

Авторитарний стиль характеризується суворістю по відношенню до дітей, погрозливим тоном, вимогою безвідмовного підпорядкування. Це викликає в дітей віддалення від батьків, почуття страху, незахищеності. Тому авторитарний стиль веде до внутрішнього опору дитини, яка на примушення і загрози відповідає лицемірством, брехнею, грубістю.

За *ліберального стилю* панує терпимість, всепрощення батьків, демонстрація любові до дітей. Цей надлишок любові з часом починає дратувати дітей і веде до формування егоїзму, недисциплінованості, безвідповідальності.

Найкращі стосунки у дітей з батьками складаються за *демократичного стилю спілкування*. Батьки, гнучко мотивуючи свої дії і вимоги, твердо досягають позитивних вчинків дітей, у дитини цінують не лише слухняність, а й незалежність, почуття власної гідності, ініціативу; прислухаються до думки дітей, аналізують їх аргументацію.

Існують такі недоліки сімейного виховання:

- негативні приклади з життя сім'ї;
- безсистемність виховних впливів;
- надмірний авторитаризм;
- дефіцит спілкування батьків з дітьми;
- невміння організувати конкретну діяльність дітей, спілкування з ними;
- система заборон, як основа виховання; неузгодженість дій у родині; зниження виховної активності батьків в міру того, як діти дорослішають;
- батьківський егоїзм – перебільшене уявлення про здібності дитини, її виключність, прагнення обмежити виховання піклуванням про одяг, їжу, задоволення всіх потреб дітей тощо.

Обговорення недоліків і визначення причин їх виникнення.

4. Тест «Які ви батьки?»

На питання слід відповідати «так» або «ні».

1. Чи пишаєтесь ви тим, що ваша дитина змалечку була чепурункою?
2. Чи заохочуєте свою доньку або сина, коли вони повертаються зі школи з гарними оцінками?
3. Чи вмієте правильно відповісти на запитання про взаємини між чоловіком і жінкою?
4. Чи знаєте ви, що дитина повинна, а що не повинна їсти?
5. Чи цілуєте і пестите своє чадо після семи років?
6. Чи наполягаєте на тому, щоб діти самі тримали в порядку свої речі, кімнату?
7. Чи здатні ви у присутності дитини визнати свою помилку?
8. Чи визнаєте і поважаєте право своєї дитини на особисту таємницю (листи, щоденник тощо)?
9. Чи маєте ви звичку часто повторювати: «Ось коли я був (була) малим, то...» або «Дитина має мовчати, коли її не запитують»?
10. Чи розповідаєте дитині про свої радощі та прикрощі?
11. Чи вдаєтесь до такого засобу покарання, як заборона дивитися телевизор?
12. Чи цікавитесь, як ваша дитина проводить дозвілля?
13. Якби вам запропонували роботу вихователя, ви б погодились?
14. Чи критикуєте й караєте своїх дітей у присутності сторонніх?

Ключ: Поставте собі по одному балу за кожну відповідь, яка зі впала із запропонованою.

1 – ні, 2 – ні, 3 – так, 4 – так, 5 – так, 6 – ні, 7 – так, 8 – так, 9 – ні, 10 – так, 11 – ні, 12 – ні, 13 – ні, 14 – ні.

Якщо ви набрали:

1 – 2 бали. Ви дуже ризикуєте. Не будьте занадто суворі й педантичні. Бо через кілька років можете мати серйозні проблеми. Будьте поступливішими.

3 – 5 балів. Не кращий результат. Ваша твердість у вимогах пригнічує дитину. Ви позбавляєте її самостійності.

6 – 8 балів. Дитина вас не може зрозуміти. Ви вдаєтесь до крайнощів – то занадто вимогливі, то дозволяєте те, чого не слід дозволяти.

9 – 11 балів. Ви дуже любите дітей і стараєтесь їх правильно виховувати. Покладаєтесь на власну інтуїцію. Але вам не завадило б частіше з кимось радитись.

12 – 13 балів. Ваші діти завжди будуть пишатися вами. Ви – надійна їхня опора, даєте їм усе, що необхідно для майбутнього самостійного життя.

14 балів. Зустрічається доволі рідко. Це як виграти у лотерею автомобіль. Така родина просто ідеальна.

IV. Підсумок проведеної роботи.

Заключне слово.

Наша сьогоднішня зустріч не пройшла даремно. Ми визначили і обговорили принципи і методи виховання в сім'ї. Визначили недоліки сімейного виховання і причини їх виникнення. Я надіюсь, що ця зустріч

принесла вам багато цікавої та корисної інформації. Маю надію, що сьогодні ви зрозуміли, які методи використовуєте ви у сімейному вихованні і які з них кращі. Можливо, дехто з вас змінить методи виховання. Та не забувайте, що основне – це щастя і благополуччя вашої дитини. Створіть у своїй сім'ї таку атмосферу, щоб ваша дитина не відчувала себе зайвою чи не потрібною.

Удачі вам у вихованні своїх нащадків.